

Sygn. akt **III AUa 1309/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Goss-Kokot (spr.)

Sędziowie: SSA Iwona Niewiadowska-Patzer

SSA Marta Sawińska

Protokolant: insp.ds.biurowości Krystyna Kałużna

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2015 r. w Poznaniu

sprawy **E. C.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 24 kwietnia 2014 r. sygn. akt IV U 178/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz E. C. kwotę 120 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.**

SSA Marta Sawińska	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
--------------------	-----------------------	-------------------------------

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. decyzją z 5 grudnia 2013 roku, znak: (...), odmówił E. C. prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym, z uwagi na niewykazanie przez wnioskodawcę 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Zakład uznał za udowodniony okres pracy w warunkach szczególnych w ilości 14 lat, 8 miesięcy i 16 dni.

E. C. wniósł odwołanie od decyzji, w którym domagał się jej zmiany i przyznania mu emerytury wywodząc, że w warunkach szczególnych pracował ponad okres uznany przez pozwanego, w(...) Przedszkolu w T. w okresie od 1 października 1989 roku do 31 grudnia 1999 roku, z przerwami, na stanowisku palacza c.o. kotłów parowych lub wodnych, co potwierdza świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych oraz świadkowie.

Sąd Okręgowy Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Z. wyrokiem z 24 kwietnia 2014 roku w sprawie IV U. 178/14 zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając E. C. prawo do emerytury poczynszy od 6 listopada 2013 roku (pkt I) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt II).

Sąd ustalił, co następuje:

E. C. (ur. (...)) uprawniony jest do zasiłku przedemerytalnego od 22 stycznia 2012 roku.

8 czerwca 2012 roku zgłosił pierwszy wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Decyzją z 30 października 2012 roku organ rentowy odmówił odwołującemu prawa do emerytury w obniżonym wieku ze względu na brak wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych. Od decyzji tej powód nie złożył odwołania.

6 listopada 2013 roku odwołujący złożył kolejny wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

W toku postępowania przed organem rentowym wnioskodawca przedkładał świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawiane przez (...) Przedszkole w T., z 27 sierpnia 2012 roku i z 5 listopada 2013 roku, potwierdzające okres wykonywania pracy w warunkach szkodliwych: od 1 października 1989 roku do 30 kwietnia 1999 roku, od 1 października 1990 roku do 30 kwietnia 1991 roku, od 1 października 1991 roku do 30 kwietnia 1992 roku, od 1 października 1992 roku do 30 kwietnia 1993 roku, od 1 października 1993 roku do 30 kwietnia 1994 roku, od 1 października 1994 roku do 30 kwietnia 1995 roku, od 1 października 1995 roku do 30 kwietnia 1996 roku, od 1 października 1996 roku do 30 kwietnia 1997 roku i od 1 października 1997 roku do 30 kwietnia 1998 roku oraz od 1 października do 31 grudnia 1998 roku, na stanowisku palacza c.o. kotłów parowych lub wodnych, na którym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku odwołujący udowodnił okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 28 lat, 4 miesięcy i 2 dni, w tym okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat, 8 miesięcy i 16 dni.

W okresie od 1 maja 1989 roku do 30 września 2001 roku wnioskodawca był zatrudniony w(...) Przedszkolu w T. na stanowisku palacz c.o. konserwator, z tym, że w okresie od 1 października 1989 roku do 30 kwietnia 1999 roku, od 1 października 1990 roku do 30 kwietnia 1991 roku, od 1 października 1991 roku do 30 kwietnia 1992 roku, od 1 października 1992 roku do 30 kwietnia 1993 roku, od 1 października 1993 roku do 30 kwietnia 1994 roku, od 1 października 1994 roku do 30 kwietnia 1995 roku, od 1 października 1995 roku do 30 kwietnia 1996 roku, od 1 października 1996 roku do 30 kwietnia 1997 roku i od 1 października 1997 roku do 30 kwietnia 1998 roku oraz od 1 października do 31 grudnia 1998 roku pracował na stanowisku palacza c.o.

Jako palacz c.o. odwołujący pracował wyłącznie w okresie grzewczym, a w pozostałym okresie roku kalendarzowego pracował jako konserwator.

W początkowym okresie zatrudnienia wnioskodawca pracował jako palacz sam, następnie zatrudniono zmiennika, pomocnika z Urzędu Gminy, z którym pracował w systemie zmianowym tygodniowym, po 12 godzin - od 19.00 do 7.00 i od 7.00 do 19.00.

W spornym okresie (a nawet do 2002/2003) w przedszkolu w pomieszczeniu kotłowni znajdował się piec zasypywany ręcznie, którego nie wygaszano na noc.

W sezonie grzewczym odwołujący przebywał głównie w pomieszczeniu kotłowni, ponieważ obsługiwał piec sterowany ręcznie; co dwie i pół, trzy godziny ręcznie dorzucał węgiel do pieca, wybierał żar. E. C. stale doglądał, sprawdzał

temperaturę wody pieca, zwłaszcza gdy dochodziło do przerwy w dostawie prądu, bowiem pompa wodna była elektryczna i mogło dojść do zagotowania wody, która nie była wtedy pompowana do grzejników.

W spornym okresie do awarii w dostawie prądu dochodziło częściej niż raz w tygodniu.

Oprócz obowiązków palacza, w sezonie grzewczym, odwołujący był wzywany do usuwania usterek jakie zdarzały się w przedszkolu, takich jak zatrzaśnięcie drzwi, zepsuty zamek w drzwiach, oknach, ciekące grzejniki itp.

Jeśli takie sytuacje zdarzały się podczas dziennej zmiany wnioskodawca usuwał usterki w godzinach pracy, ale jeśli zmianę dzienną miał drugi palacz, to wzywano odwołującego do pracy i wykonywał te naprawy początkowo za dodatkowe wynagrodzenie z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych, a potem już bez dodatkowego wynagrodzenia. Drugiego palacza nie angażowano do żadnych innych czynności w przedszkolu.

Powód mieszkał 200 metrów od przedszkola i w każdej chwili, gdy był jakiś problem w przedszkolu, a on był w domu, po nocnej zmianie, przychodzono po niego do domu.

Ponadto, średnio raz w tygodniu, odwołujący rozładowywał węgiel.

W okresie letnim piece były wygaszane, a ciepła woda pochodziła z bojlera. W sezonie letnim wnioskodawca powód jako konserwator.

Organ rentowy zaskarżył wyrok w całości, wnosząc apelację.

Skarżący zarzucił:

1. naruszenie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 2 ust. 1 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że ubezpieczony spełnia wymogi do przyznania emerytury mimo, iż nie udowodnił wymaganego co najmniej 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych,

2. naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu, że odwołujący w spornych okresach od 1 października 1989 roku do 30 kwietnia 1999 roku, od 1 października 1990 roku do 30 kwietnia 1991 roku, od 1 października 1991 roku do 30 kwietnia 1992 roku, od 1 października 1992 roku do 30 kwietnia 1993 roku, od 1 października 1993 roku do 30 kwietnia 1994 roku, od 1 października 1994 roku do 30 kwietnia 1995 roku, od 1 października 1995 roku do 30 kwietnia 1996 roku, od 1 października 1996 roku do 30 kwietnia 1997 roku i od 1 października 1997 roku do 30 kwietnia 1998 roku oraz od 1 października do 31 grudnia 1998 roku w (...) Przedszkolu w T. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako palacza c.o. mimo, iż z materiału dowodowego wynika, że powód pracował jako starszy rzemieślnik – palacz co.

Skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie odwołania ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Swoje uprawnienie do emerytury E. C. wywiódł z przepisu art. 184 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który stanowi, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3.

Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (ust. 2).

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4).

Zarówno w art. 184 ust. 1 pkt 1 jak i w art. 32 ust. 4 ustawodawca odsyła do „przepisów dotychczasowych”.

Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia, pracownik wykonujący prace na stanowisku wymienionym w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, wynoszący 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl przepisu § 2 ust. 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tymże rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Apelujący uzasadniając swoje stanowisko podniósł, że błędnym jest przyjęcie, iż odwołujący w spornym okresie, w okresach grzewczych od 1 października do 30 kwietnia, wykonywał pracę palacza c.o. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Również w sezonach grzewczych powód wykonywał prace konserwatora.

Ponadto, organ rentowy powołał przykłady orzeczeń Sądu Najwyższego, w których zaakcentowano, że przepisy regulujące uprawnienia emerytalne z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jako wyjątkowe, muszą być interpretowane w sposób ścisły.

Sąd Apelacyjny również stoi na stanowisku, że przedmiotowe regulacje mają charakter wyjątkowy i nie należy dokonywać ich rozszerzającej wykładni.

Sąd I instancji błędu takiego nie popełnił. Trafnie Sąd przyjął, że obsługa pieca nie wymagała od palacza stałej obecności. Naturalnym było więc, że odwołujący opuszczał kotłownię w celu dokonania niezbędnych napraw w przedszkolu w tych właśnie chwilach, kiedy wiedział, że może to uczynić bez uszczerbku dla działania systemu centralnego ogrzewania. Odwołujący zaznaczył, że nie podejmował się prac konserwatorskich w sytuacji kiedy jego obecność w kotłowni była niezbędna.

Warto zatem w ocenie Sądu II instancji, w związku z powyższym, przywołać fragment uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 2009 roku w sprawie II UK. 333/08, w którym mowa o analogicznej sytuacji faktycznej.

Sąd Najwyższy wskazał, że przepisy prawa materialnego określające rodzaje i warunki zaliczania okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla celów nabycia uprawnień emerytalnych w obniżonym wieku emerytalnym mają charakter wyjątkowy i ściśle bezwzględnie obowiązujący, ale nie oznacza to, iż przepisy te powinny być wykładane (interpretowane) zawężająco lub restrykcyjnie w sposób wykluczający lub przekreślający je jako podstawę nabycia prawa do emerytury z uwagi na przepracowanie okresów zatrudnienia w szkodliwych warunkach pracy. Trafne jest założenie, że w spornych przypadkach - uwzględnienie okresów wykonywania pracy szkodliwej lub uciążliwej wymaganej do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym - następuje po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale szkodliwego zatrudnienia, tyle że ocena prawna tych ustaleń powinna być racjonalna, bez stosowania "aptekarskiej" miary lub "stopera w rękę".

Sąd Najwyższy uznał, że trudno zaakceptować stanowisko, że wyraźne polecenie przełożonych dotyczące wykonywania innych prac niż szkodliwe przez pracownika zatrudnionego w pełnym wymiarze w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogłoby decydować o wyłączeniu tych incydentalnych prac z okresów szczególnego zatrudnienia dla celów emerytalnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w sezonach grzewczych odwołujący prace konserwatora wykonywał niejako na marginesie swoich obowiązków związanych z obsługą pieca c.o. Powód organizował prace tak, aby konieczność wykonania napraw nie kolidowała mu z pracą palacza. Nie można przy tym pominąć, że niejednokrotnie powodowi przerywano odpoczynek, po nocnej zmianie pracy w kotłowni i wymagano od niego, aby dokonał niezbędnych napraw i stawiał się w pracy.

Reasumując, Sąd Okręgowy przeprowadził w sposób prawidłowy postępowanie dowodowe i dokonał właściwych ustaleń faktycznych, które poddał ocenie zgodnej z prawem materialnym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

SSA Marta Sawińska	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
--------------------	-----------------------	-------------------------------